

Міністерство освіти і науки України

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ

ІХ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(присвячена пам'яті професора
Григорія Євтіювича Мазнева)

«УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ»

ЧАСТИНА 2

Міністерство освіти і науки України

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ

ІХ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(присвячена пам'яті професора
Григорія Євтіювича Мазнева)

«УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ»

ЧАСТИНА 2

06-07 березня 2025 року

Харків – 2025

Управління розвитком соціально-економічних систем: Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (присвячена пам'яті професора Григорія Євтіювича Мазнева). (м. Харків, 06-07 березня 2025 року). Харків : ДБТУ. Ч. 2. 2025. 744 с.

ГОЛОВА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ

В.М. МИХАЙЛОВ

– проректор з наукової роботи ДБТУ, доктор технічних наук, професор.

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

М.А. СЕРІК

– проректор з науково-педагогічної роботи ДБТУ, кандидат технічних наук, доцент;

Ю.М. САГАЧКО

– завідувачка кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ, кандидат економічних наук, доцент.

ЧЛЕНИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

В.І. АРАНЧІЙ

– перший проректор Полтавського державного аграрного університету, професор;

І.Г. БРИТЧЕНКО

– проректор з міжнародних зв'язків, професор Університету менеджменту безпеки в Кошице (Словаччина), доктор економічних наук, професор;

С.І. ВАСИЯШИН

– директор Інституту обліку і фінансів НААН, провідний науковий співробітник ННЦ «Інститут аграрної економіки», доктор економічних наук, професор;

Н.М. ВДОВЕНКО

– завідувачка кафедри глобальної економіки НУБіП, доктор економічних наук, професор;

Т.А. ВЛАСЕНКО

– завідувачка кафедри економіки підприємства та організації бізнесу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, доктор економічних наук, професор;

О.В. ГРІДІН

– доцент кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ, кандидат економічних наук, доцент;

Ю.І. ДАНЬКО

– проректор з наукової роботи СНАУ, доктор економічних наук, професор;

С.О. ЗАЙКА

– професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ, кандидат економічних наук, професор;

С.М. КВАША

– проректор з навчальної та виховної роботи НУБіП, доктор економічних наук, професор, академік НААНУ;

І.О. КРЮКОВА

– завідувачка кафедри обліку і оподаткування ОДАУ, доктор економічних наук, професор;

Т.М. ЛОЗИНСЬКА

– завідувачка кафедри публічного управління та адміністрування ПДАУ, доктор наук з державного управління, професор;

О.С. МАКОВОЗ

– професор кафедри менеджменту Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», доктор економічних наук, професор;

О.В. МАНДИЧ

– професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування ДБТУ, доктор економічних наук, професор;

А.В. МОСКАЛЕНКО

– декан факультету менеджменту, адміністрування та права ДБТУ, доктор юридичних наук, професор;

С.І. МІНЕНКО

– завідувачка відділу аспірантури та докторантури, Голова Ради молодих вчених ДБТУ, членкиня РМВ при ХОВА, доктор філософії, доцент;

В.М. НАГАЄВ

– професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ, доктор педагогічних наук, професор;

В.С. НІЦЕНКО

– професор кафедри підприємництва та маркетингу, Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, доктор економічних наук, професор;

Г.П. ПАСЕМКО

– професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ, доктор наук з державного управління, професор;

РАФАЛ РЕБІЛАС

– проректор з міжнародних питань, академія ВСБ, Домброва-Гурнича, Республіка Польща;

ЯЦЕК СКУДАРСКИ

– доктор-інженер, Варшавський університет природничих наук – SSGW, Республіка Польща;

О.В. СМІГУНОВА

– в.о. вченого секретаря Інституту тваринництва Національної академії аграрних наук України, кандидат економічних наук, доцент;

І.Б. ЯЦВ

– професор кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності ЛНУП, доктор економічних наук, професор;

А.М. ЯЦУН

– професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ, доктор економічних наук, професор.

Отже, використання автоматизованих систем забезпечує коректність відображення цих операцій у бухгалтерському обліку. Вони дозволяють створювати уніфіковані документи, які відповідають вимогам законодавства, та автоматично генерувати кореспонденцію рахунків. Автоматизація облікових процесів є важливим інструментом оптимізації роботи підприємства, що не лише підвищує ефективність ведення бухгалтерського обліку, але й дозволяє підприємству краще адаптуватися до умов сучасного ринку та законодавчих вимог.

Література:

1. Головбук Експертус. *Бухоблік* ПДВ 2023. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7705-buhoblk-pdv> (дата звернення: 07.02.2025).
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій Мінфін України; Інструкція від 30.11.1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#n408> (дата звернення: 07.02.2025).
3. BAS. Демонстраційні бази (онлайн). URL: <https://www.bas-soft.eu/soft/bas-demo/> (дата звернення: 07.02.2025).

ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ ЯК ЕФЕКТИВНА ФОРМА ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Поліщук В.Г., кандидат економічних наук, доцент,
Луцький національний технічний університет, м. Луцьк, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5479-1221>

Фінансовий моніторинг є важливим інструментом контролю, що дозволяє забезпечити прозорість фінансових потоків, виявляти ризики та запобігати зловживанням у сфері фінансової діяльності. В умовах змінної геоекономічної ситуації його значення зростає, оскільки він сприяє стабільності суб'єктів господарювання та економіки загалом.

Ми погоджуємося з думкою вчених Булатової О.В. та Сарбаш С.М., що «зміна геополітичних та геоекономічних умов вимагають формування та постійного удосконалення науково-обґрунтованого інструментарію, чільне місце серед якого обіймає фінансовий моніторинг» [3]. Сучасні глобальні виклики, пов'язані з економічною нестабільністю, фінансовими кризами та зміною структури світових ринків, вимагають вдосконалення методологічних

підходів до фінансового моніторингу. Такий процес потребує інтеграції новітніх цифрових технологій, штучного інтелекту та аналітичних моделей, що дозволяють швидко та якісно виявити ризики, відстежувати нелегальні фінансові потоки та запобігати фінансовим злочинам. Виходячи з цього, фінансовий моніторинг як форма фінансового контролю набуває особливої актуальності в умовах глобальних економічних трансформацій.

Вчений Бортняк В.А. слушно зауважує, що «форма контролю – це багатофункціональний інструмент дослідження певних явищ, об'єктів, процесів, внутрішній зміст якого визначається сукупністю застосованих методів (прийомів) дослідження» [1]. У цьому контексті фінансовий моніторинг виступає не лише засобом перевірки та аналізу фінансової діяльності суб'єктів господарювання, а й важливими аналітичним механізмом, що дозволяє прогнозувати потенційні ризики та оптимізувати фінансові процеси. Враховуючи складність та багатогранність фінансових операцій, застосування комплексу методів – від традиційного аналізу фінансових звітів до прогнозного моделювання – є необхідною умовою ефективності фінансового моніторингу. Таке бачення дозволяє не лише реагувати на проблеми після їхнього виникнення, а й запобігати їм на ранніх етапах.

Дослідження вчених Братюк В.П. та Нестерова С.В. вказують на те, що «серед ознак важливості фінансового контролю доцільно вказати на такі важливі функції забезпечення діяльності підприємства як підтримка грошового потоку, управління ресурсами, оперативність, рентабельність, запобігання шахрайству» [2]. Фінансовий моніторинг є не лише інструментом виявлення порушень, а й засобом ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства. Постійний контроль грошових потоків дозволяє виявляти дисбаланси та запобігати фінансовим ризикам, а управління ресурсами – забезпечувати їх раціональне використання. Оперативність є важливою характеристикою фінансового моніторингу, адже дозволяє швидко реагувати на зміни ринкової ситуації та приймати зважені управлінські рішення. Крім того, ефективна система моніторингу здатна суттєво знижувати рівень шахрайства та фінансових зловживань, що є ключовим фактором забезпечення фінансової стабільності суб'єкта господарювання.

Варто врахувати і закордонний досвід здійснення фінансового контролю та фінансового моніторингу. Зокрема, як влучно зауважує Ярова Ю., «досвід зарубіжних країн свідчить про необхідність трансформації системи фінансового контролю з метою підвищення її ефективності, створення єдиної методології та нормативно-правової

бази, розмежування сфер діяльності органів фінансового контролю, використання нових інформаційних технологій та створення ефективних систем внутрішнього фінансового контролю та аудиту» [6]. На прикладі країн ЄС та США можна побачити, що впровадження цифрових платформ для аналізу фінансових операцій, автоматизованих систем оцінки ризиків та штучного інтелекту значно покращує ефективність моніторингу. Варто звернути також увагу на інституційне розмежування контролюючих органів: спеціалізація підрозділів та чітке розмежування їхніх повноважень забезпечують ефективність функціонування всієї системи. Досвід міжнародних організацій, зокрема таких як FATF, підтверджує, що впровадження ризик-орієнтованого підходу та використання аналітичних технологій є необхідною умовою ефективного контролю за фінансовими потоками та боротьби з фінансовими злочинцями.

Цілоком погоджуємося з думкою, що висловили вчені Винниченко-Кумкова Л.О. та Кащук К.В., що «фінансовий моніторинг слід розглядати як систему заходів, передбачених законодавством та здійснюваних уповноваженими суб'єктами, спрямованих на дотримання вимог закону щодо протидії та запобігання легалізації коштів злочинного походження» [4]. У сучасних умовах таке розуміння реалізації фінансового моніторингу набуває особливої важливості, оскільки фінансова безпека держави значною мірою залежить від ефективності заходів щодо протидії відмиванню коштів. Впровадження автоматизованих систем аналізу транзакцій, удосконалення механізмів ідентифікації фінансових операцій із підозрілими ознаками та зміцнення міжвідомчої взаємодії є ключовими складовими ефективного фінансового моніторингу. Крім того, важливим фактором є міжнародна співпраця у сфері протидії фінансовим злочинам, що дозволяє виявляти та блокувати транскордонні нелегальні фінансові операції.

Варто відзначити поділ принципів фінансового моніторингу, що запропонований вченим Грабчук І.Л., згідно з яким виділяють: загальні (універсальні) принципи: науковість, системність, об'єктивність, плановість, незалежність, оперативність, комплексність, ефективність; спеціальні принципи: координованість, співробітництво, доступність, захист, застосування ризик-орієнтованого підходу [5]. Впровадження означених принципів дозволяє підвищити якість моніторингу фінансових потоків, забезпечити глибокий аналіз та достовірність отриманих даних. Зокрема, принцип науковості означає використання сучасних методів фінансового аналізу, а принцип системності – взаємопов'язаність усіх етапів моніторингу. Застосування ризик-орієнтованого підходу є ключовим у сучасному фінансовому

моніторингу, оскільки дозволяє сконцентрувати ресурси на тих операціях, що становлять найбільшу загрозу для фінансової стабільності держави та підприємств.

Таким чином, фінансовий моніторинг є ефективною формою фінансового контролю, що забезпечує прозорість фінансових операцій, мінімізацію ризиків та запобігання фінансовим правопорушенням. Його удосконалення та інтеграція з новітніми технологіями є необхідною умовою підвищення фінансової безпеки як на рівні підприємств, так і на рівні держави.

Література:

1. Бортняк В.А. Форми і методи здійснення фінансового контролю в Україні. *Академічні візії*. 2022. Вип. 13. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7514213>

2. Браток В.П., Нестерова С.В. Роль планування та фінансовий контроль в забезпеченні діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2024. № 4. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.4.37>

3. Булатова О.В., Сарбаш С.М. Фінансовий моніторинг як протидія відмиванню коштів та фінансуванню тероризму. *Академічні візії*. 2023. Вип. 26. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10925445>

4. Винниченко-Кумкова Л.О., Кашук К.В. Фінансовий моніторинг у сфері протидії відмиванню грошей: поняття та міжнародні аспекти. *Молодий вчений*. 2024. № 4(128). С. 151-156.

5. Грабчук І.А. Принципи фінансового моніторингу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 14. С. 62-66.

6. Ярова Ю. Світовий досвід державного фінансового контролю в системі управління державними фінансами. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2023. № 5. С. 306-312.

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЛОГІСТИЧНИХ ВИТРАТ (КОНТЕЙНЕРНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ)

Воробець Є.О., аспірант*,

Державний торговельно-економічного університет, м. Київ, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-6253-3672>

У сучасних умовах глобалізації та динамічного розвитку міжнародної торгівлі контейнерні перевезення відіграють важливу роль у забезпеченні ефективного товарообігу між країнами. Водночас, оптимізація логістичних процесів потребує системного

* Науковий керівник – Мошковська О.А., д.е.н., професор

МИНИЧ Ю.В., ЯКОВЕНКО С.А., ЛАБІНЦЕВА О.П.

Роль обліку та фінансового контролю у
забезпеченні економічної стабільності..... 583

ПІКУЛЬ С.В., ЛЕГА О.В.

Облік та оподаткування операцій з покупцями та замовниками..... 586

ПОЛІЩУК В.Г.

Фінансовий моніторинг як ефективна форма
фінансового контролю суб'єктів господарювання..... 590

ВОРОБЕЦЬ Є.О.

Управлінський облік логістичних
витрат (контейнерні перевезення)..... 593

НАГІРНЯК М.Ф.

Інвентаризація в процесі податкового
контролю платників податків..... 597

ПАНІЧУК О.В., МОРОЗ Ю.Ю.

Класифікація платіжних активів у процесі оцінювання
кредитоспроможності суб'єктів господарювання..... 599

СКИБА Г.І., БЕРЖАНІВ І.А.

Судово-бухгалтерська експертиза в Україні:
напрями вдосконалення та стратегічні орієнтири 602

ZAIKA S., SKUDLARSKI J.

Express diagnostics of the financial condition
of the enterprise as a financial management tool 606

МАНАЧИНСЬКА Ю.А., ФІРЧУК-ЛУКАШЕВА М.С.

Інтеграція штучного інтелекту в систему
обліку, аналізу та аудиту: перспективи та нові виклики 610

МОСКОВЧУК А.Т.

Економічний аналіз в управлінні сучасним
підприємством: пошуково-прогностичний аспект..... 613

ПІДДУБНИЙ О.С.

Автоматизація аналітики даних продажів підприємства:
її переваги та особливості впровадження..... 616

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ**

**МАТЕРІАЛИ ІХ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**(присвячена пам'яті професора
Григорія Євтіївовича Мазнева)**

Частина 2

Державний біотехнологічний університет

Відповідальна за випуск – *Ю.М. Сагачко*

Редактори: *С.О. Заїка, В.М. Нагаєв, О.В. Грідін*

Підписано до друку 12.03.2025.

Формат 60 × 84 ¹/₁₆. Папір офсетний.

Гарнітура Garamond. Офсетний друк.

Умовн. друк. арк. – 46,5. Наклад – 300 прим.

Видавництво ТОВ «Стильна типографія»

61002, м. Харків, вул. Чернишевська, 28 А

Тел.: (057) 754-49-42

E-mail: zebraprint.zakaz@gmail.com

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

серія ДК № 4863 від 12.03.2015 р.